

סוכה עשויה 'במבו'

מדוע נבחרו השכנים הסינים למראה רב יהודי בתוך סוכה מ'במבו', ואיך הגיבו כאשר הסוכה הפכה לרגילה? על כוונה והשגחה אלוקית בכל מקום

'סוכת אבלים' בחצר הרב

כאשר אחי אברהם שלי שהוא שליח חב"ד בשנחאי שבסין, התחיל את דרכו בשליחות בסין, הוא חווה קשיים רבים. בין הדברים שעבר היה כאשר עם בואו למקום, הוא שכר דירה בקומפלקס של דירות שבהם מתגוררים בעיקר תושבי חוץ או סינים מהעשירון העליון. חודש לפני חג הסוכות הוא פנה למתווכת שהשכירה לו את הדירה וביקש ממנה שתפנה להנהלת הקומפלקס בבקשה שיתנו לו רשות לבנות סוכה סמוך לביתו.

המתווכת שעובדת כבר כמה שנים עם אחי שלום שלי שהוא פתח את הבית חב"ד הראשון בשנחאי, כבר ידעה מה זה סוכות והיא הבטיחה לסדר את הדבר. ואכן תוך ימים ספורים הקציבו לו מקום מיוחד במרכז הקומפלקס, ליד המסעדה, ששם הוא יכול לבנות סוכה כאוות נפשו.

נו, כיצד בונים סוכה? בונים מסגרת מעץ או מתכת, עוטפים אותה בבד ומעליה מניחים את הסכך. אך האח שלום [?] השליח הוותיק [?] הדריך את אחיו השליח החדש והצעיר והציע לו: "למה לך ליצור את הדפנות מבד? כאן בסין הכל זה "במבו"! מדוע שלא תיצור את הדפנות מבמבו וכך תשתלב היטב בנוף המקומי והמוכר". ואכן אברהם אימץ את הצעתו המקורית של אחיו הגדול, הוא בנה סוכה לתפארת וחגג את חג הסוכות במחיצת אורחים רבים מבני הקהילה המקומית.

באותה שנה, חג הסוכות חל בימים חמישי ושישי ולאחריהם מיד יום השבת, כך שנמנע מאברהם להשתמש בטלפון במשך שלושה ימים. ביום ראשון הוא מקבל טלפון בהול מהמתווכת ששאלה אותו בחשדנות: "תגייד, מה בנית שם ליד המסעדה?" והוא השיב: "בניתי סוכה!" והיא שוב שואלת אותו: האם אני יכולה

לבוא ולבדוק את הסוכה?" הוא השיב כמובן בחיוב, אבל בד-בבד ניסה להתעניין מדוע היא מתקשרת וחוקרת אותו.

היא סיפרה לו שיש מנהג עתיק בסין שכאשר מישהו נפטר בונים בחוץ סוכת אבלים שעשויה מבמבו, ושם משכיבים את הגופה למשך כמה ימים וכולם באים להתאבל ביחד עם המשפחה. מזכירות הקומפלקס קיבלה במשך הימים הללו עשרות טלפונים בהולים מדיירים זועמים על כך שהמנהג הפאגאני הזה הגיע אפילו לתוך השכונה המודרנית הזאת. הדיירים טענו שהם משלמים שכר דירה גבוה מאד כדי להתגורר בשכונה מודרנית לצד תושבים נאורים, והנה מגיע דייר חדש שבונה במרכז המסחרי שלהם ליד המסעדה סוכת אבלים פרימיטיבית?

כשהמתווכת באה לבדוק מה מתרחש בסוכה הזאת, השליח בדיוק יצא עם הלולב והאתרוג בידו כשהוא לבוש שחורים כמנהג החסידים ואז היא אמרה לו: "עכשיו אני מבינה היטב את מה שהם אמרו לי בטלפון; הם טענו שכל יום נכנס לסוכת האבלים איזה 'מכשף' שעושה כל מיני מעשי כישוף בתוך הסוכה".

בשנה הבאה, הוא עבר להתגורר באזור אחר. הוא פנה שוב אל המתווכת והיא סידרה לו אישור לבנות סוכה במקום החדש. הפעם הוא כבר למד מניסיון העבר והוא בנה סוכה רגילה ושגרתית בלי שום במבו. בחול-המועד המתווכת מתקשרת אליו ומתעניינת האם הכל בסדר אצלו במשפחה? כאשר הוא התעניין מדוע היא שואלת, היא השיבה לו שהיא קיבלה טלפונים מהשכנים שטוענים שיש כאן דייר חדש שבנה לעצמו איזה צריף בחוץ והוא יושב שם לבדו ואוכל. "נראה לנו" כך אמרו לה "שהדייר החדש שרוי במריבה רצינית עם אשתו ולכן הוא אוכל בחוץ" (הסיפור היה פשוט למדי: באותו שבוע אשתו ילדה והיא, כמובן, לא יכלה להצטרף אליו לארוחות בסוכה).

אחרי החג התקשרו השכנים למתווכת והודיעו לה שהדייר החדש פירק את הצריף המבודד שבנה לעצמו, ונראה שה"שלוס-בית" חזר למשפחתם?

אולם אחי התעניין אצל המתווכת: מדוע לא הסברת לכל השכנים שהתקשרו אלייך שמדובר בחג יהודי ולכן אני בונה סוכה? היא השיבה לו: "מוטב שהשכנים יחשבו שהיתה לך מריבה עם אשתך. זה נשמע הרבה יותר נורמלי בעיניהם מאשר אם הם ידעו שאתה יושב בסוכה מסיבות דתיות".

מדוע הפרטים חשובים?

הרבה פעמים כשאנחנו קוראים את פרשיות התורה, אנו נתקלים בפרטים כלשהם שנראים בעינינו כ'מיותרים' ולא מבינים מדוע התורה רואה לנכון לפרט אותם בהרחבה כה גדולה. למשל בפרשת מסעי מופיעה רשימה ארוכה מאד של ארבעים ושתיים המסעות של בני ישראל במדבר. מדובר בארבעים פסוקים (לערך) שכמעט אין בהם דבר פרט לשמות של המקומות אליהם בני ישראל הגיעו במהלך מסעותיהם במדבר.

נשאלת השאלה, מדוע התורה מפרטת את הרשימה הארוכה וה'יבשה' הזאת? ייתכן אמנם שחוקרים וארכיאולוגים ימצאו ענין כלשהו ברשימה הזאת, אבל התורה היא לא ספר היסטוריה.

כולנו יודעים שהתורה היא מלשון "הוראה". כשם שאדם רוכש תוכנת מחשב ומקבל במקביל ספר שימוש של היצרן ובו הוראות ברורות כיצד להתקין את התוכנה על המחשב שלו, וכשם שאדם רוכש מכונית הוא מקבל בד-בבד ספרים עבי-כרס שמבארים לו את טיבו ומהותו של כל כפתור כך גם הקב"ה ברא את האדם והעניק לו חיים ואף נתן לו ספר הוראות של היצרן על-מנת שהאדם ידע אל-נכון מה עליו לעשות וכיצד עליו לנצל את חייו בשלימות.

ואם-כן התורה הייתה צריכה לומר לנו בפשטות ובקצרה: עם ישראל יצא ממצרים והגיע לארץ ישראל! מדוע התורה מתעכבת ומפרטת את כל החניות והמסעות כאשר המטרה הסופית הייתה להיכנס אל הארץ?!

תשאל כל יהודי שהגיע מעבר לים והוא יספר לך שהוא בא מרוסיה והיגר לארה"ב או לישראל. בדרך כלל הוא לא יפרט את כל תלאותיו והרפתקאותיו. הוא לא יספר שמרוסיה הוא גנב את הגבול לפולין, ומשם נסע לפראג וגם שם הוא היה רק לזמן קצר, ואח"כ הוא הגיע למחנה פליטים בגרמניה ושהה שם חודשים ארוכים ומשם הוא עבר לצרפת ובסוף אחרי כמה שנים הוא הגיע לארצות הברית. את כל הפרטים הללו הוא נמנע בדרך כלל מלספר משום שכל המסעות הללו היו מכורח המציאות ובלית ברירה. מטרתו הסופית לא הייתה אלא להגיע לבסוף למחוז חפצו בארץ ישראל או בארצות הברית.

הרמב"ם בספרו 'מורה נבוכים' (ח"ג פרק נ) מביא תשובה מעניינת. בשפה הערבית מדבר סיני נקרא עד היום בשם "מדבר התעיה", שכן הם סברו לתומם שהיהודים

פשוט נאבדו במדבר במשך שנים רבות עד שמצאו את הדרך הנכונה. בתורה אנחנו מוצאים שהקב"ה אמר למשה מיד אחרי שעם ישראל יצא ממצרים שהעם יחזור חזרה לכיוון מצרים "ואמר פרעה ² **נבוכים הם בארץ** סגר עליהם המדבר" ³ "כדי להטעות את פרעה שיאמר **תועים הם בדרך**" (רש"י ⁴ שמות יד, ג). ועד עצם היום הזה הרבה חושבים שעם ישראל פשוט "טעה" והסתבך בדרכו במדבר.

אולם לאמיתו של דבר צריך לזכור שמדבר סיני הוא לא מדבר כל כך גדול שאפשר לטעות בו במשך ארבעים שנה. במלחמת ששת הימים החיילים המצריים שכבר עמדו בשערי הארץ הורידו את נעליהם וברחו חזרה למצרים והגיעו לארצם רגלית תוך שלושה ימים בלבד. בפרשת דברים נאמר שהדרך מהר סיני עד תחילת הישוב בארץ הוא סך הכל אחד-עשר יום, "אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע" (דברים א, ב). ואם-כן לא שייך לטעות במקום כזה במשך ארבעים שנה.

ועוד יש לזכור ששנה לאחר זאת ישראל ממצרים שלח משה רבינו מרגלים ממדבר סיני לתור את הארץ, והם חזרו כזכור תוך ארבעים יום בלבד. הרי לנו שידעו במדויק את הדרך לארץ ישראל.

סיבה לכל חניה

אומר הרמב"ם שהתורה פירטה את שמות כל המקומות והמסעות משום שרצתה ללמד אותנו תובנה חשובה מאד: כל מקום שבני ישראל הלכו והגיעו אליו הלכו ⁵ לא היה בטעות; הקב"ה רצה בכוונה תחילה שנבוא למקום שנקרא "תרח" ונשהה שם, ואחר-כך נבוא למקום שנקרא "מתקה" ו"חשמנה" וכו', ובכל מקום נבנה את המשכן, נקריב קורבנות ונעבוד את ה' באותו מקום. כלומר, מדובר ב"חבילת תיור" מתוכננת מראש ולא אלתור או אילוץ של הרגע האחרון⁶

כאשר הקב"ה מביא יהודי פלוני למקום מסוים ⁷ הרי זה בהשגחה פרטית ובכוונת מכוון כדי "לשכן שמו שם", כדי שהוא יעשה שם מצוה ויזכיר לאדם אחר שיש הקב"ה בעולם. כאשר באותו מקום מרוחק מתגוררים אנשים שמעולם לא ראו יהודי דתי בעיניהם ומעולם לא ראו סוכה, והנה לפתע הם רואים יהודי בגודל טבעי יושב בסוכה ומקיים את מצוות החג ⁸ הרי זה כדי שהם יבואו לכלל הכרה שיש בורא עולם ומנהיג לבירה זו.